

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Οικονομικά για Μη Οικονομολόγους

Ενότητα 1: Το οικονομικό πρόβλημα

Καθηγητής: Κώστας Τσεκούρας
Σχολή Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Σκοποί ενότητας

Σε αυτή την ενότητα διατυπώνεται το **βασικό οικονομικό πρόβλημα** και αναλύεται μέσω του υποδείγματος της **Καμπύλης Παραγωγικών Δυνατοτήτων (ΚΠΔ)**. Στο πλαίσιο του υποδείγματος ΚΠΔ παρουσιάζονται και αναλύονται οι έννοιες/εργαλεία του (εναλλακτικού) **κόστους ευκαιρίας** και του **οριακού λόγου μετασχηματισμού**.

Περιεχόμενα ενότητας

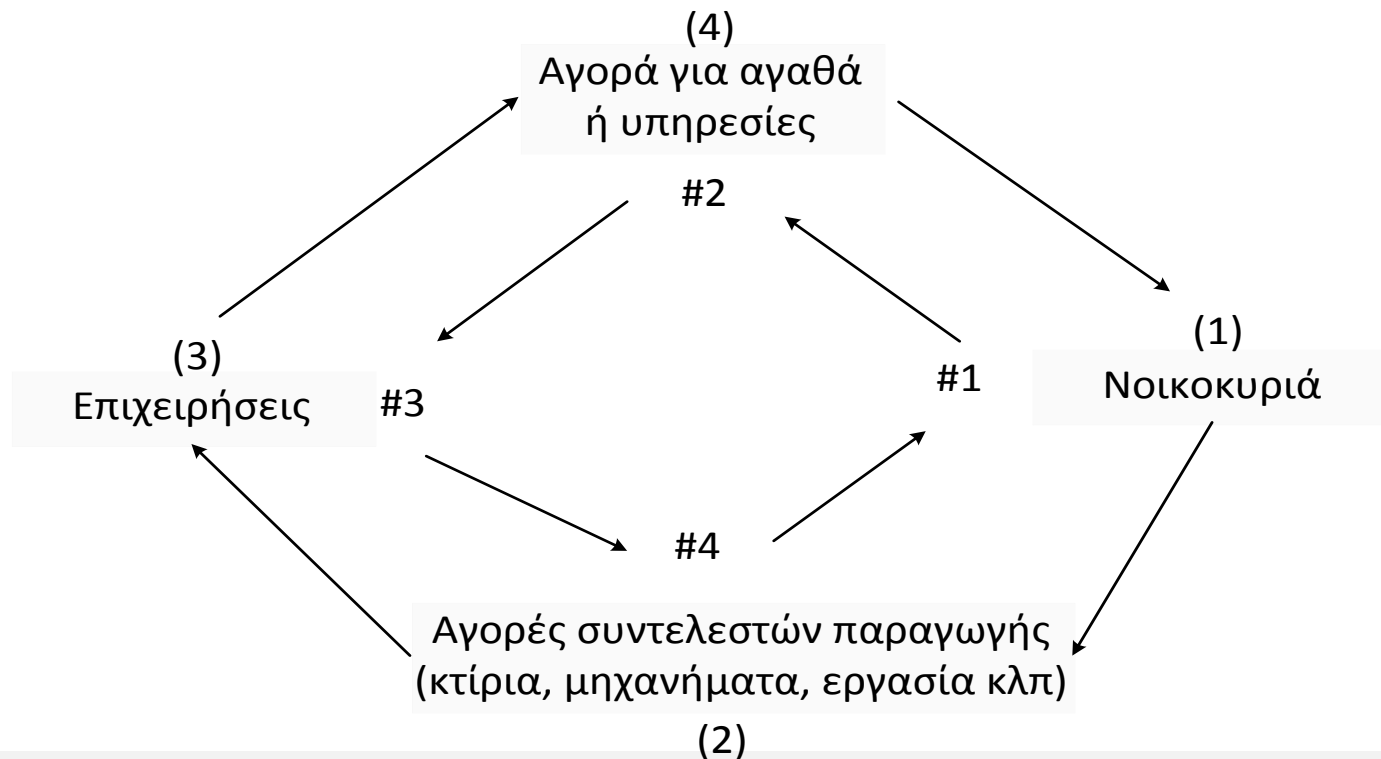
- Το οικονομικό κύκλωμα
- Το βασικό οικονομικό πρόβλημα
- Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων (ΚΠΔ)
- Κόστος ευκαιρίας
- Οριακός λόγος μετασχηματισμού

Το οικονομικό κύκλωμα

Το μοντέλο κυκλικής ροής είναι ένας απλός τρόπος γραφικής απεικόνισης των οικονομικών συναλλαγών που λαμβάνουν χώρα μεταξύ νοικοκυριών και επιχειρήσεων στην οικονομία.

Διάγραμμα Κυκλικής Ροής

Το οικονομικό κύκλωμα (2)

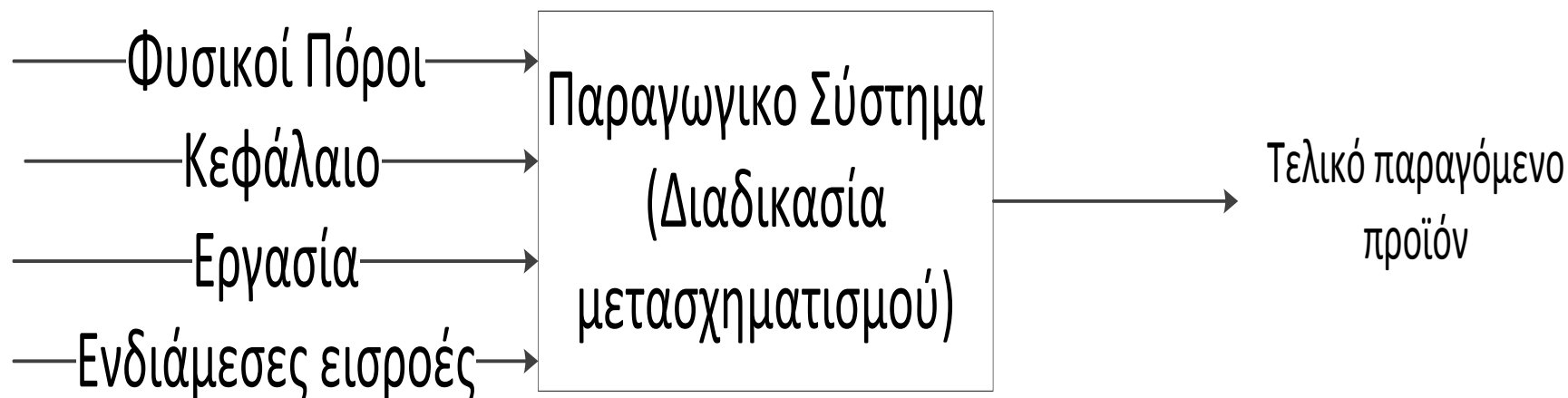
Πρώτος τρόπος ανάγνωσης

- #1 Η οικογένεια (νοικοκυριό) καταναλώνει αγαθά και υπηρεσίες
- #2 ...από την κατανάλωση προκύπτουν τα έσοδα των επιχειρήσεων...
- #3 ...από τα έσοδα των επιχειρήσεων προκύπτουν οι αγορές των παραγωγικών συντελεστών...
- #4 ...από την αγορά παραγωγικών συντελεστών προκύπτει το εισόδημα του νοικοκυριού

Δεύτερος τρόπος ανάγνωσης

- (1) Τα νοικοκυριά δίνουν παραγωγικούς συντελεστές στις επιχειρήσεις...
- (2)...οι επιχειρήσεις συνδυάζουν τους παραγωγικούς συντελεστές...
- (3)...λαμβάνει χώρα η παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών...
- (4) ...τα αγαθά και οι υπηρεσίες καταναλώνονται από τα νοικοκυριά

Η τυπική παραγωγική διαδικασία

Οι χρησιμοποιούμενοι παραγωγικοί συντελεστές μετασχηματίζονται σε προϊόν ή υπηρεσία και καταναλώνονται στην αγορά από τα νοικοκυριά.

Το Οικονομικό Πρόβλημα

Βασική οικονομική παραδοχή είναι ότι οι διαθέσιμοι πόροι δεν επαρκούν για να καλύψουν μακροπρόθεσμα τις ανάγκες και τις επιθυμίες του πληθυσμού →

Επομένως **το οικονομικό πρόβλημα** κάθε κοινωνίας είναι πως και ποιοι παραγωγικοί συντελεστές οι οποίοι βρίσκονται σε ανεπάρκεια θα απασχοληθούν στη παραγωγή ποιων αγαθών, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απεριόριστες ανάγκες των ατόμων. Το οικονομικό πρόβλημα μπορεί να παρουσιαστεί μέσω της **καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων**.

Υποθέσεις

- i. Η ποσότητα και η ποιότητα των παραγωγικών συντελεστών που διαθέτει η οικονομία είναι δεδομένες.
- ii. Η χώρα έχει δεδομένες τεχνολογικές γνώσεις που μπορεί να χρησιμοποιήσει.
- iii. Οι παραγωγικοί συντελεστές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να παράγουν εναλλακτικά προϊόντα.
- iv. Όλοι οι παραγωγικοί συντελεστές απασχολούνται πλήρως και με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο.

Πως αντιμετωπίζεται το οικονομικό πρόβλημα?

Έστω 2 αγαθά:

- φαγητό για τις ανάγκες επιβίωσης της κοινωνίας
- όπλα για την εθνική ασφάλεια της κοινωνίας

Οι διαθέσιμοι παραγωγικοί συντελεστές πρέπει να συνδυαστούν και να χρησιμοποιηθούν με τρόπο τέτοιο ώστε να παραχθούν οι ποσότητες εκείνες των δύο αγαθών που καλύπτουν τις ανάγκες της κοινωνίας.

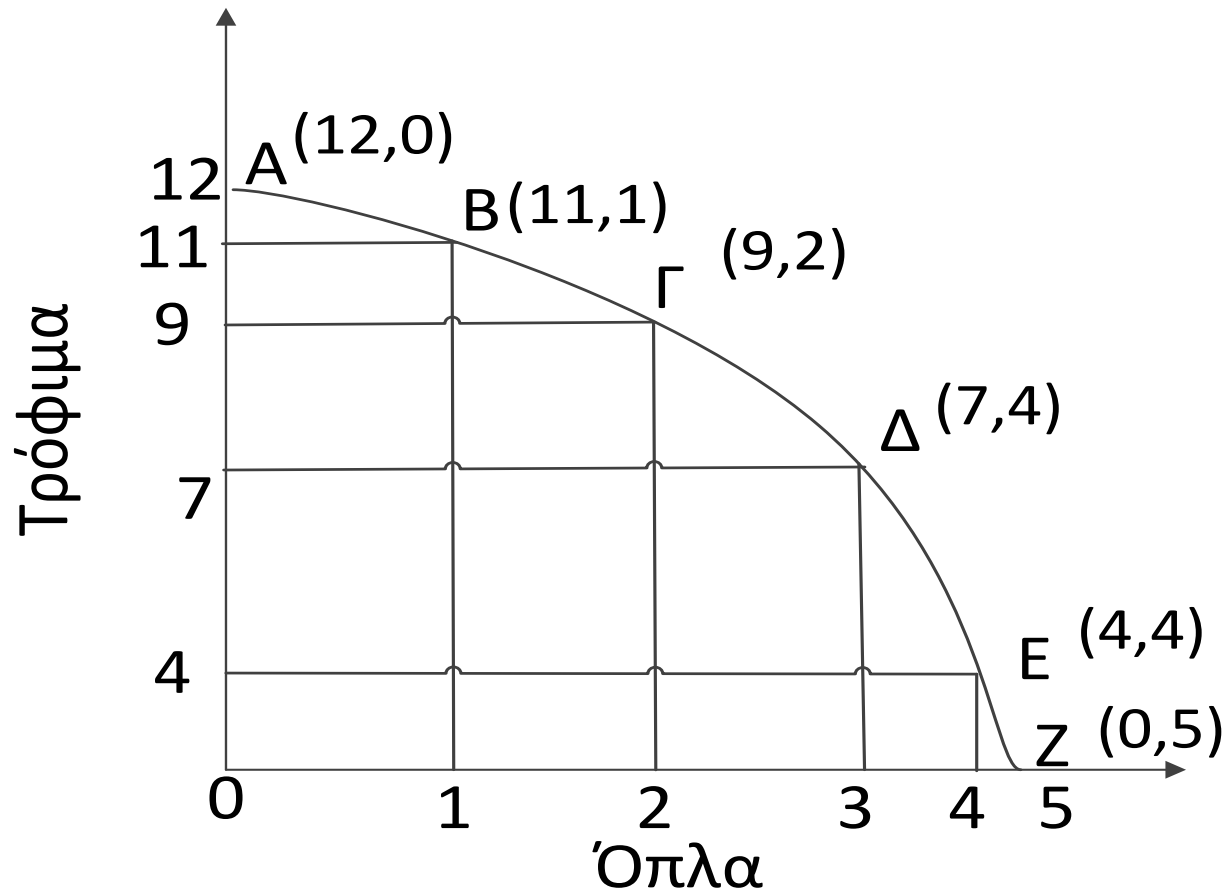
Παράδειγμα

I	II	III	IV	V
Συνδυασμοί	Φαγητό	Όπλα	Θυσία από φαγητό για παραγωγή όπλων	Θυσία από όπλα για παραγωγή φαγητού
A	12	0	-	-
B	11	1	1/1	1/1
Γ	9	2	2/1	1/2
Δ	7	3	2/1	1/2
E	4	4	3/1	1/3
Z	0	5	4/1	1/4

Η Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων (ΚΠΔ)

Η καμπύλη που ενώνει τους συνδυασμούς Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ των παραγωγικών δυνατοτήτων της κοινωνίας ονομάζεται **καμπύλη δυνατοτήτων παραγωγής** ή **όρια παραγωγικών δυνατοτήτων** ή **καμπύλη μετασχηματισμού**, και δείχνει τις μέγιστες δυνατές ποσότητες δύο αγαθών που μπορεί να παράγει η οικονομία σύμφωνα με τις υποθέσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Διαγραμματικά...

(Εναλλακτικό) Κόστος ευκαιρίας

Κόστος ευκαιρίας για την παραγωγή του αγαθού A (τρόφιμα) ονομάζεται η θυσία μονάδων από την παραγωγή του αγαθού B (όπλα).

Το κόστος ευκαιρίας προκύπτει από την κλίση της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων η οποία αντιστοιχεί στο λόγο μετασχηματισμού του ενός αγαθού με το άλλο.

Κόστος Ευκαιρίας (συνέχεια)

Το κόστος ευκαιρίας για την παραγωγή καθενός από τα 2 αγαθά αυξάνεται όσο επιδιώκεται η παραγωγή μεγαλύτερης ποσότητας από αυτό, φαινόμενο που είναι γνωστό ως **νόμος του αυξανόμενου κόστους**, και αυτό οφείλεται διότι έχει παρατηρηθεί εμπειρικά στο ότι οι παραγωγικοί συντελεστές δεν είναι το ίδιο κατάλληλοι για την παραγωγή εναλλακτικών αγαθών.

Οριακός λόγος μετασχηματισμού

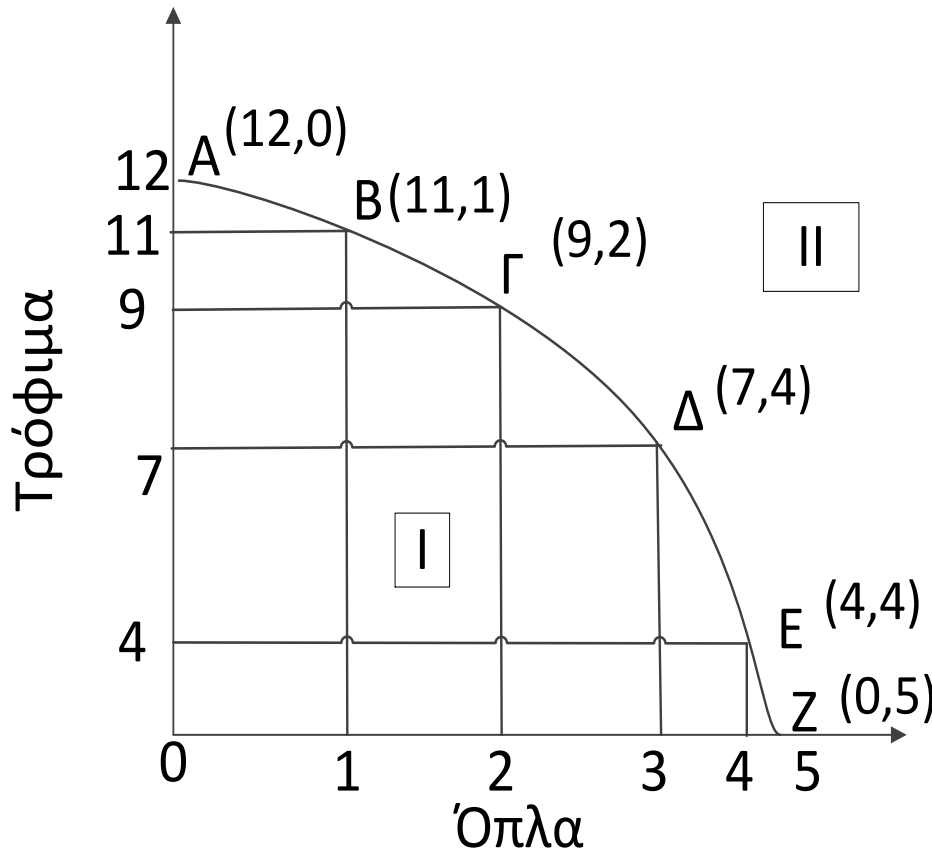
Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μαθηματικά γράφεται $F(x, y, A) = 0 \Rightarrow A = f(x, y)$

όπου δηλώνει τη σχέση μεταξύ του παραγωγικού συντελεστή A , και των 2 προϊόντων x, y

Η παράγωγος $\frac{dx}{dy}$ δηλώνει την κλίση της καμπύλης δυνατοτήτων παραγωγής σε κάθε σημείο της και ονομάζεται **οριακός λόγος μετασχηματισμού**.

Ο οριακός λόγος μετασχηματισμού του αγαθού y στο x , φανερώνει την απαιτούμενη μείωση της παραγωγής του y , ώστε να αυξηθεί η παραγωγή του x κατά 1 μονάδα.

Μια γενική προσέγγιση της αποτελεσματικότητας

Οι συνδυασμοί πάνω στην καμπύλη μετασχηματισμού είναι **άριστοι** συνδυασμοί.

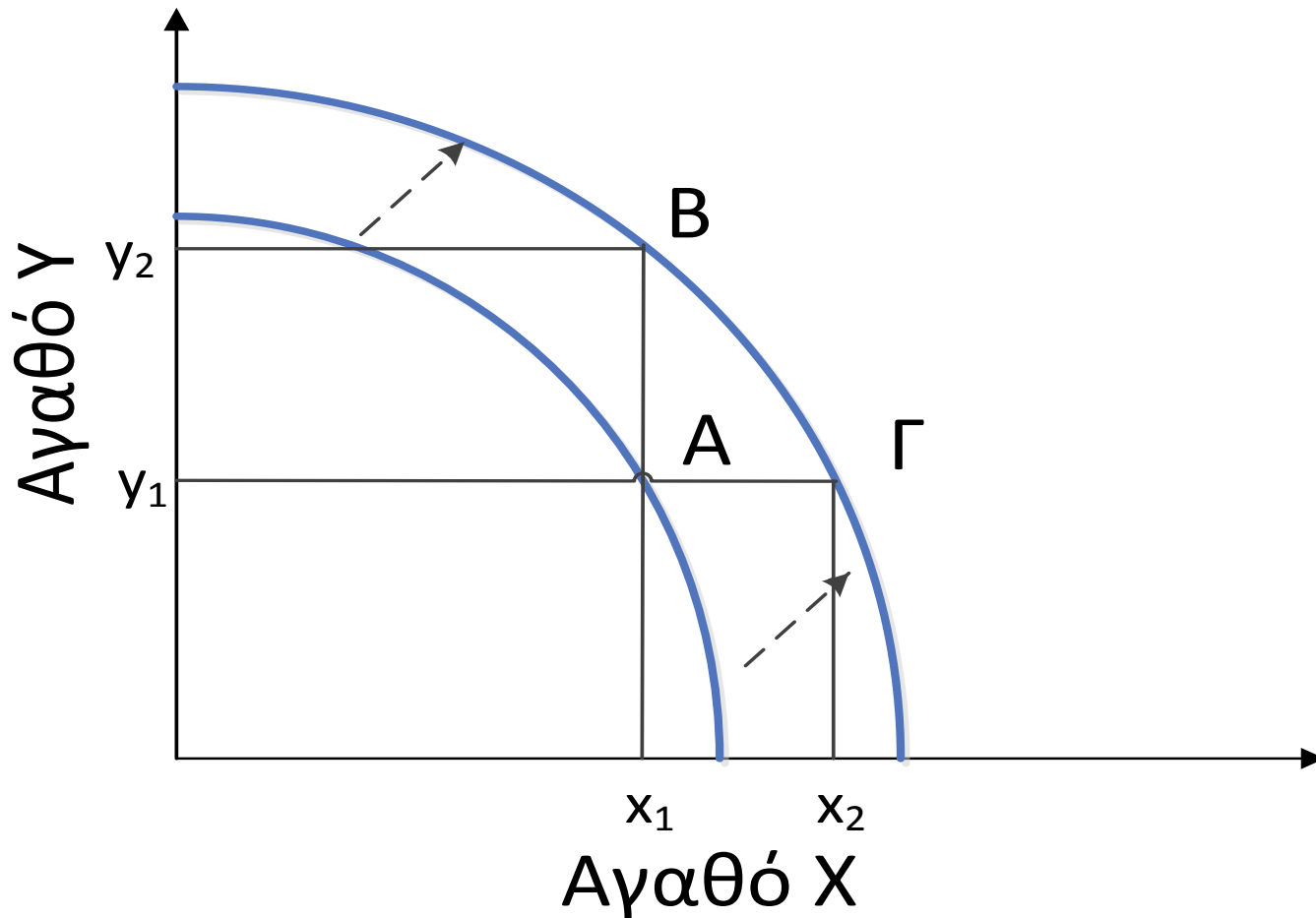
Συνδυασμοί αριστερά της ΚΠΔ ναί μεν είναι εφικτοί αλλά όχι άριστοι και άρα τεχνικά αναποτελεσματικοί (συνδυασμός I).

Συνδυασμοί δεξιά της καμπύλης μετασχηματισμού είναι ανέφικτοί (συνδυασμός II) κυρίως λόγω της τεχνολογικής ανεπάρκειας.

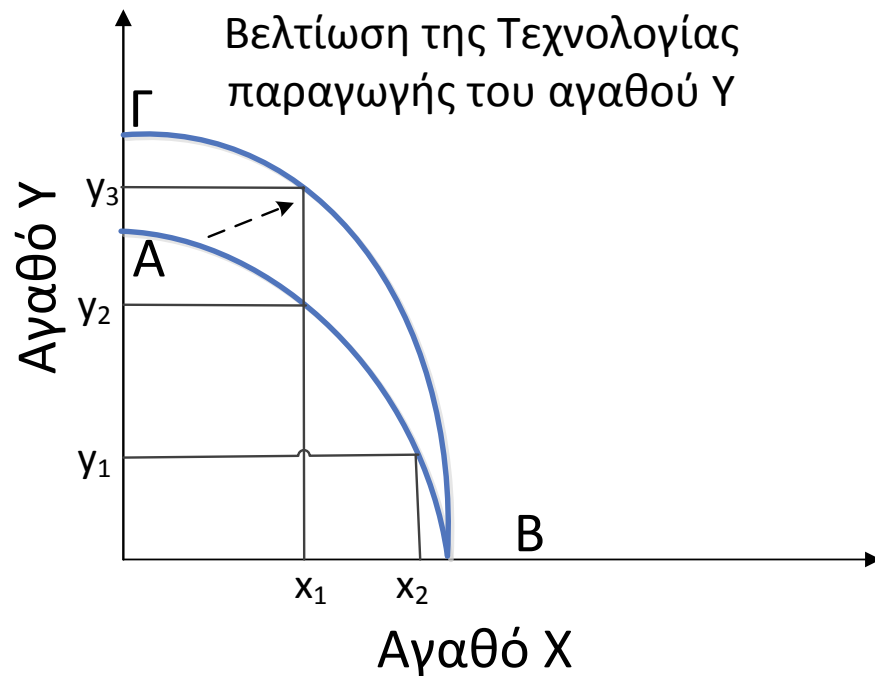
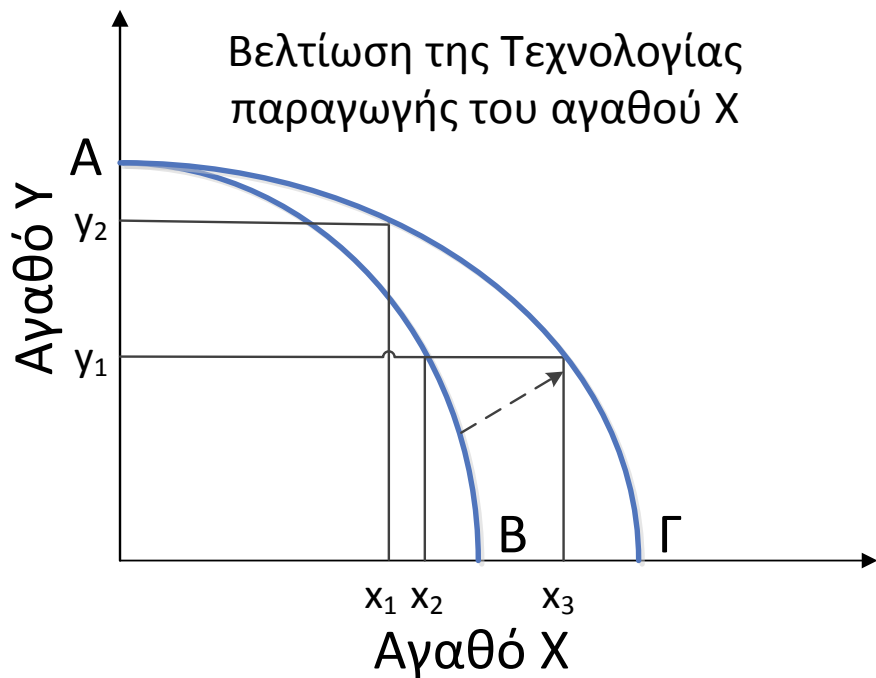
Μετατοπίσεις της ΚΠΔ

1. Αύξηση/μείωση της ποσότητας των Παραγωγικών συντελεστών
2. Βελτίωση της τεχνολογίας για την παραγωγή ενός ή και των δύο αγαθών.

1. Αύξηση της ποσότητας των Παραγωγικών Συντελεστών

2. Βελτίωση της τεχνολογίας

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Κώστας Τσεκούρας, Ph.D 2015.
«Οικονομικά για μη Οικονομολόγους». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο
από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/ECON1238/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.